

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Aneurin Bevan
University Health Board

Prosesu synhwyaidd - interodderbyniaeth

Byddwch wedi clywed am ein 8 system synhwyaidd: clyw, golwg, blas, arogl, cyffwrdd, festibwlar, propriodderbyniaeth ac interodderbyniaeth. Byddwch hefyd wedi clywed am sut rydym yn prosesu ein gwybodaeth synhwyaidd; rydym yn derbyn ac yn trefnu teimlad o'r amgylchedd, yna rydym yn prosesu'r wybodaeth honno ac yn gwneud ymateb ystyrlon effeithiol. Nawr gallwn ystyried sut deimlad yw bod â gwahaniaeth yn ein system synhwyaidd interodderbyniaeth a sut mae hyn yn edrych.

System synhwyaidd interodderbyniaeth

Mae interodderbyniaeth yn system synhwyaidd fewnol sy'n ein galluogi i 'deimlo' neu synhwyro tu mewn i'n corff. Dyma lle mae cyflwr corfforol ac emosiynol y corff yn cael ei sylwi, ei adnabod a ble yr ymatebir iddo. Mae angen sgiliau interodderbyniaeth ar gyfer ystod o deimladau a swyddogaethau megis teimlo'n llwglyd, teimlo'n llawn, poen, cyfog, cosi, crafu, tymheredd y corff, curiad y galon, tensiwn yn y cyhyrau, gwybod pryd i fynd i'r toiled, bod yn ymwybodol eich bod yn mynd yn ddig neu'n ofidus a gallu rheoli'ch emosiynau'n rhagweithiol. Pan nad yw plant a phobl ifanc wedi datblygu sgiliau interodderbyniaeth eto byddant yn cael trafferth nid yn unig gyda'u hemosiynau eu hunain ond gyda rhyngweithio cymdeithasol a hyd yn oed bod o gwmpas eraill gan eu bod yn cael trafferth ymdopi â hyn.

Prosesu gwybodaeth synhwyaidd weledol

Byddwch yn cofio inni ddefnyddio cwpanau i ddisgrifio sut rydym yn cofrestru gwybodaeth synhwyaidd.

Pan fydd gennym gwpan fach nid yw'n cymryd llawer o wybodaeth cyn i ni sylwi arno – mae eich cwpan bach yn llenwi'n gyflym iawn! Rydym yn galw hyn yn or-ymatebol.

Pan fydd gennym gwpan mawr mae'n cymryd llawer mwy o wybodaeth er mwyn i ni sylwi - mae'n cymryd mwy i lenwi ein cwpan. Rydym yn galw hyn o dan-ymatebol.

Cofiwch nad yw hyn bob amser yn broblem, ac y gall ein gallu i gofrestru, prosesu ac integreiddio ein gwybodaeth synhwyaidd deimlo'n anodd weithiau - pan fyddwn wedi blino, yn sâl neu wedi'n llethu gall deimlo bod ein cwpan yn llenwi'n gyflym.

Arwyddion sy'n Awgrymu Anhawster

Gor-ymatebol 	O dan ymatebol
<ul style="list-style-type: none"> • Rhy sensitif i boen • Yn mynd yn bryderus wrth deimlo'r teimlad lleiaf h.y. llwglyd, syched, neu anghenion ystafell ymolchi • Gall y newid lleiaf mewn tymheredd neu hyd yn oed glywed curiad eu calon eu hunain dynnu sylw'n fawr	<ul style="list-style-type: none"> • Yn cael trafferth adnabod pan fyddant yn llwglyd, yn llawn neu'n sychedig • Methu adnabod pan fyddant wedi blino • Anhawster gyda mynd i'r toiled (gwlychu'r gwely a damweiniau) • Tan-sensitifrwydd i boen neu gallu delio gyda llawer o boen • Anawsterau nodi symptomau salwch

- Yn ei chael hi'n anodd adnabod emosiynau yn eich hunan neu eraill
- Methu adnabod arwyddion o drallod wrth iddynt gronni

Strategaethau i gefnogi:

Gor-ymatebol 	O dan ymatebol
<ul style="list-style-type: none"> • loga - gweithgarwch araf sy'n galluogi rhywun i ganolbwyntio ar wrando ar gorff y plentyn ac mae'n darparu mewnbwn festibwlar a propriodderbyniol i wella sut mae'r corff yn teimlo. • Labelu emosiynau ar lafar wrth i ni eu gweld a hefyd ymateb yn briodol er mwyn annog ymatebion swyddogaethol. • Anogwyr gweledol, ciwiau, neu ddyfeisiadau cyfathrebu sy'n annog plant i adnabod swyddogaethau a theimladau'r corff • Helpwch eich plentyn i gyfleu eu dymuniadau, anghenion, emosiynau a theimladau trwy eu hadnabod yn gyntaf ac yna eu cyfathrebu'n briodol (gallai straeon cymdeithasol fod yn ddefnyddiol ar gyfer hyn). 	

Sylwi ar fod yn llwglyd

Os yw'r plentyn yn ei chael hi'n anodd sylwi eu bod yn llwglyd;

		
Dylid bwyta ar adegau penodol bob dydd	Gosod nodyn atgoffa ar ffôn neu ddyfais dechnegol i'w hatgoffa ei bod yn amser bwyta	Cariwch fyrbrydau iach o gwmpas gyda'r plentyn, mae hyn yn ddefnyddiol os ydynt yn tueddu i fynd yn llwglyd y yn sydyn iawn

Sylwi eu bod yn llawn

Os yw'r plentyn yn ei chael hi'n anodd sylwi eu bod yn llawn;

			
Darganfyddwch faint o galoriau y dylai plentyn fod yn eu cael bob dydd yn seiliedig ar eu hoedran, pwysau, rhyw a lefelau gweithgaredd. Gofynnwch i'r ymwelydd iechyd neu'r meddyg teulu os ydych chi'n ansicr	Rhowch brydau bwyd a byrbrydau iddynt yn hytrach na chaniatáu iddynt helpu eu hunain	Ysgrifennwch gynllun pryd/bwyd ar gyfer y diwrnod - cynhwyswch yr amser y bydd y bwyd yn cael ei fwyta	Gosod nodyn atgoffa ar ffôn neu ddyfais dechnegol i'w hatgoffa ei bod yn amser bwyta

Sylwi eu bod yn teimlo'n boeth neu'n oer

Os yw'r plentyn yn ei chael hi'n anodd sylwi eu bod yn boeth neu'n oer;

	
<p>Edrychwch ar ragolygon y tywydd wrth ddewis y dillad fydd yn cael eu gwisgo</p>	<p>Os ydych chi'n gwybod bod y plentyn yn sensitif i'r newidiadau mewn tymheredd, ewch ag amrywiaeth o ddillad gyda chi pan fyddwch yn mynd allan</p>

Sylwi eu bod yn teimlo'n gysglyd neu'n flinedig

Os yw'r plentyn yn ei chael hi'n anodd cydnabod eu bod yn gysglyd neu'n flinedig;

		
<p>Anogwch y plentyn i fynd i'r gwely ar yr un pryd bob nos. Ystyriwch ddefnyddio larwm neu ddyfais dechnegol i'w hatgoffa o'r amser</p>	<p>Gosodwch larwm sy'n canu ar yr un pryd bob bore</p>	<p>Gosodwch drefn amser gwely reolaidd sy'n rhoi digon o amser i ymennydd y plentyn weindio i lawr, gan gynnwys tynnu dyfeisiau technegol y gall y plentyn fod yn chwarae arnynt/yn eu gwyltio</p>

Sylwi eu bod angen defnyddio'r toiled

Os yw'r plentyn yn ei chael hi'n anodd sylweddoli bod angen iddynt ddefnyddio'r toiled;

		
<p>Gosodwch amserydd yn rheolaidd trwy gydol y dydd i ofyn a oes angen i'r plentyn fynd i'r toiled</p>	<p>Adeiladwch mynd i'r toiled i mewn i drefn ddyddiol y plentyn e.e. codi o'r gwely a mynd i'r toiled, mynd i'r toiled cyn bwyta cinio ac ati.</p>	<p>Cadwch ddyddiadur yn nodi pryd mae'r plentyn yn dueddol o fynd i'r toiled a defnyddiwch hwn i osod nodyn atgoffa ar ddyfais dechnegol</p>

Ffynhonnell gwybodaeth a argymhellir

www.kelly-mahler.com